

Posudek vedoucího vysokoškolské kvalifikační práce:

Název práce: Sídliště lužických popelnicových polí Doudleby nad Orlicí - "Loučka"

Autor práce: Dominika Matějková

Autor posudku: Zuzana Bláhová

Doporučuji k obhajobě (vepsat ano / ne): ano

Jednotlivá hodnotící kritéria (uvést u každého bodu známku A–F):

- 1) Hodnocení dodržení zadání a jeho naplnění. C
- 2) Struktura práce (přítomnost kapitol podstatných pro splnění cílů práce a relevance jejich obsahu), logika výstavby kapitol. D
- 3) Metodika práce. F
- 4) Práce s literaturou a dodržení citačních norem. E
- 5) Jazyková a pravopisná úroveň práce. C
- 6) Kvalita a úroveň obrazové přílohy, včetně jejího provázání s textem. C
- 7) Celkové hodnocení práce (výsledný průměr vypočítaný ze známek jednotlivých bodů)¹. E
- 8) Slovní komentář, připomínky, náměty, otázky k obhajobě (možno rozepsat).

Ad 1)

Zadání bylo dodrženo, předmět práce odpovídá zadání, studentka sestavila katalog objektů a vypracovala plány sídliště, na nichž v základní úrovni sledovala druhy a výplně objektů. Shromáždila určitý soubor srovnávacích dat k rekonstrukci zástavby z českých zemí i ze zahraničí a pokusila se o základní obecné srovnání charakteru staveb, ačkoli nekriticky a s nedostatečnou znalostí kulturního kontextu.

Ad 2)

Kapitoly jsou technicky přítomny tak, jak mají být, nemají neodpovídající obsah, místy však naopak chybí očekávaný odpovídající obsah.

Kap. 5. Popis terénní situace: úvod zůstal pouze ve formě heslovitého soupisu akcí bez jakéhokoli komentáře.

Kap. 7 nese ne zcela adekvátní název „Zhodnocení relativní chronologie“ – obsahuje pouze konstatování, že datování keramiky převzala, pasáž o hypotetických hlinících a pasáž o předpokladu relativně shodného stáří výplní sloupových jam v půdorysech Domu 1 a 2.

Chyba v číslování – chybí kap. 9. „Obsah“ neobsahuje soupis příloh.

¹ Numerické hodnoty známek: **A** – 1,0; **B** – 1,5; **C** – 2; **D** – 2,5; **E** – 3; **F** – 4.

Ad 3)

Autorka dostala na počátku k dispozici nálezové zprávy ze všech výzkumů na lokalitě, digitalizovanou dokumentaci, obdržela odkazy na doporučenou literaturu včetně obdobně zaměřených závěrečných prací, aby je použila jako vzor. Zpravidla provedla úkony, které jí bylo doporučeno provést, a zapracovala informace, které jí byly sděleny, nicméně se nepropracovala k samostatnému uvažování o zadaném tématu ani k navazujícímu samostatnému postupu na základě doporučené literatury. To se projevuje jak v analýze výplní, tak při rekonstrukci zástavby (str. 74: „Přestože tato plocha poskytuje hlavní pohled na celou situaci, musíme si být vědomi, že původní rozložení sídliště s tím nesouvisí a situaci se pokusit vyhodnocovat co nejvíce objektivně i přes její torzovitost.“; nerozlišuje jasně mezi zjištěnými relikty na zkoumané ploše, jejich hypotetickým pokračováním na ploše i mimo plochu, a nedoloženými stavbami mimo plochu (str. 81: „Vzhledem k vyšší ... po další stavbě.“), neorientuje se v procesech na sídlištích a zvláště na polykulturních lokalitách (posl. odstavec str. 88).

Při excerpci literatury i jiných zdrojů autorka postupuje mechanicky, neuvědomuje si problém relevance (starší x novější literatura, srovnávací materiál geograficky a kulturně blízký x odlehlý, specifická či nspecifická povaha zjištění, apod.), nedomyšlí souvislosti převzatých údajů navzájem či s s tématem práce, neuvědomuje si situaci v krajině, kterou přitom zná, někdy jí uniká smysl převzatého sdělení. Na chyby byla autorka upozorněna již v připomínkách, bohužel v řadě případů k nápravě nedošlo.

(Příklady: str. 18: údaje o sběrech kroužku J. Podzimka jsou nepřesné a nedá se z nich poznat vztah ke zpracovávané lokalitě; str. 21/22: 6. odstavec je zcela nesmyslný a zmatený – je v něm smícháno dohromady několik zpráv o různých akcích na různých místech, přestože jsou v publikacích uvedena parcelní čísla a při znalosti terénu je situace zřejmá. ZDŠ není Na močidlech. Naopak je oddělena poloha Na mokřinách a Na močidlech, ačkoli jde o tutéž polohu. Odkaz „Sigl – Vokolek 1977, 3“ je opět nesmyslný, jde o 1. stránku článku, nikoli o místo, odkud by pocházel převzatý údaj. Str. 83: „Také tato konfigurace [tj. čtyři sloupové jámy vymezující čtverec – pozn. ZBS] není pro relikty platěnických domů obvyklá (Vokolek 2008, 84-85), nicméně se objevuje na sídlišti řazeném na přelom pozdní doby bronzové a starší doby železné v Grabowci (Baron – Karpow – Kuźbik 2014, 57).“ – sídliště je sice relativně soudobé, ale leží v Haliči východně od Přemyšlu, o tomto typu objektu se nemluví na str. 57, tam je plán sídliště, na který by se ovšem mělo odkazovat přes číslo obrázku, nýbrž na str. 74, 79-80, a tam je vyslovena hypotéza, že jde o relikty oborohů, což autorka nezaregistrovala – viz též str. 91. Str. 86-87: „Další důvody [zániku obilních sil] mohou být ekonomické či společenské, kdy nastala situace, že obilí bylo třeba uchovávat pouze v menší míře (Gašpar 2013, 17).“ – a) věta je převzata principiálně nepřesně (v originále „že nebolo viac potrebné uchovávať obilie v zásobných jamách“), b) jde o údaj nepřenositelný do doby železné, protože autor zde odkazuje na etnografickou práci L. Kunze, který hovoří o zániku funkce obilních jam na našem venkově ve 2. polovině 20. století.

Popis a interpretace objektu 18/2013 jsou zcela mylné. Chybí propojení s objektem 1/2017 z výzkumu na sousední parcele č. 3038, což je jeho později zkoumaná druhá polovina. Ta poskytla datovatelné nálezy; zatímco objekt 18/2013 neobsahoval žádné, což ale autorka v katalogu nereflektuje; v katalogu (str. 36-37) je uvedeno, že obsahoval 120 keramických zlomků a byl podle nich zařazen do platěnické kultury. Objekt 1/2017 navíc vůbec neregistruje a nemá jej ani na plánech. Autorka přitom, jak je výše uvedeno, měla od počátku k dispozici všechny nálezové zprávy a digitalizované plány včetně celkového sesazeného plánu všech výzkumů na lokalitě, kde byla situace jasně popsána, zobrazena a vysvětlena, zdá se však, že s nimi nepracovala (nebo jen s některými); sice průběžně konzultovala a byla na to opakovaně upozorňována, dotaz v té věci však nevznesla a k nápravě nedošlo. Dílčí chybou je tvrzení, že kameny na dně deprese byly geodeticky zaměřeny (byly zaměřeny do plánu, nikoli však geodeticky). I na to byla autorka dříve upozorněna jak ústně, tak v rámci připomínek k textu.

U objektů typu „shluk keramiky v podorniči“ v katalogu autorka vždy uvádí „Objekt nebyl zakreslen ani fotograficky dokumentován.“ Přitom měla informaci, že to u tohoto typu reliktu byl standardní postup, nikoli výpadek; to mělo být uvedeno na s. 89 v kap. 52.7.

Rekonstrukce zástavby je zatížena terminologickou nejasností (kůl/sloup, záměna terénního reliktu za konstrukční prvek – str. 90 :“ kde byly odhaleny tři celé půdorysy nadzemních staveb sloupové konstrukce a v jednom z nich je část konstrukčně řešena žlábký“). Kap. 8 (str. 92-93) je uvedena vznosnou frází převzatou ze zahraničního článku, která však s řešeným problémem nesouvisí – jde o otázky nadzemních částí staveb, jež se nedochovaly a k nimž nemáme doklady. 2. odstavec je pak opět terminologicky a formulačně zmatený, citace Sklenářová 2013 je chybná (má být 2003).

V celé kapitole autorka neuvádí čísla objektů, což při čtení komplikuje orientaci, pochopení souvislostí a propojení závěrů s východisky. (Např. hovoří o objektech na severu zkoumané plochy ZTV, na s. 89 o hlinících a na s. 92 o vývratech jako nové interpretaci, přičemž není zřejmé, zda jde o tytéž objekty, nebo o různé.) Obecně pracuje s předpokladem, že objekty se shodnou výplní zanikly v téže době nebo stejným způsobem, ale neuvádí žádnou oporu tohoto předpokladu v literatuře apod. Závěrečná úvaha kap. 8 (s. 93) měla být rozvedena, jednak pokud jde o šířku domu a další charakteristiky, jednak v tom směru, nakolik to lze či nelze doložit/prokázat a proč; možnosti řešení mohly být také šíře presentovány na pláň Obr. 21. V Závěru (str. 94) autorka uvádí „Celkem byly odkryty tři půdorysy staveb, a to Dům 1, Dům 2 a “polozemnice”.“; ačkoli tzv. polozemnice (obj 24/2013) není v žádném případě půdorysem stavby a není ani jasné, zda nad zahloubenou částí vůbec nějaké stavební konstrukce byly. Sdělení by zde ostatně mělo být aspoň trochu rozvedeno a konkretisováno.

Poslední odstavec Závěru (kap. 9) na s. 94 je pak formulován značně nekorektně. Fráze „...ačkoli se... domnívám...“ znamená, že je to autorčin názor, který si udělala na základě znalosti výsledků výzkumu na stavbě obchvatu. Tuto znalost však nemá a mít nemůže. Jde o názor dr. M. Bekové, který autorce sdělila v rámci konzultací, a autorka bohužel zaměnila sdělení věcné informace, kterou může převzít, a sdělení odborného názoru, který takto jednoduše převzít nemůže. V celém textu bakalářské práce je ostatně více míst, kde autorka (zřejmě z nevědomosti a v dobré víře, proto zde nenavrhují postih, ale pouze snížené hodnocení) postupovala obdobně, avšak bez odkazu na „zdroj“, takže beze znalosti procesu vzniku práce není snadné je identifikovat.

Ad 4)

Seznam literatury je formálně v pořádku. V citačních odkazech jsou však chyby formální i věcné. Na str. 21 v 5. odstavci („V roce 1976...“) je odkaz Sigl – Vokolek 1976, v soupise však žádná taková práce uvedena není (věcně ano, ale pod chybným letopočtem). Odkaz „Sigl – Vokolek 1977, 3“ je nesmyslný, odkaz „Sigl – Vokolek 1976, 9“ se zbytečně opakuje. (Věcná chyba v odstavci: autorka uvádí, že šlo o stavbu silnice 11, ačkoli I/11 je hlavní tah od Kostelce k Vamberku, vzdálený stovky metrů od místa výzkumu.) Str. 93: odkaz na číslo obrázku se nekombinuje s číslem stránky, to se vztahuje pouze k odkazům do textu; před odkazem na číslo obrázku se nepíše pomlčka, ale čárka.

Na ústní informaci se v práci odkazuje i v případech, kdy dotýčný údaj je obsažen v publikaci, která je v práci vícekrát citována a používána, což svědčí o nepozorném čtení a nedůsledné práci s daty (str. 84: „I v rámci jedné stavby totiž mohou být rozličné hloubky sloupových jam, protože se aktuálně přizpůsobovaly daným sloupům a jejich výška se regulovala hloubkou sloupové jámy do země či podsypáním hlinou (za ústní sdělení děkuji PhDr. M. Bekové).“ – publikováno Bláhová-Sklenářová 2012, 22, přičemž z této publikace autorka průběžně čerpala).

V některých případech není citována nejužitejší práce k věci, ale pouze nejmladší; někdy naopak první předběžná, ale již ne pozdější komplexní zpracování či modernější hodnocení. K pohřebišti u Třebešova bylo na místě citovat i základní monografii V. Vokolka (Vokolek, V. 1966: Pohřebišť a sídliště lidu popelnicových polí v Třebešově. (Fontes Musei Reginaehradecensis – Supplementum 3.) Hradec Králové.), nikoli pouze pozdější zpracování novějších nálezů z lokality (Kočtůch 2019).

Ad 5)

Jazyk práce prozrazuje, že autorka dosud není dostatečně zvěhlá v odborné literatuře, neosvojila si obvyklé oborové vyjadřování a patřičnou terminologii. Některé obraty nebo i celé věty jsou nepřesné (str. 27: „Ačkoliv byla zkoumána poměrně velká plocha, tak plochy odkryté na podloží bylo pouze málo a pouze v různých částech, které k sobě nijak nepřiléhají.“; str. 85: „Ve čtvrté vrstvě objektu byl dokonce nalezen otisk dřevěné konstrukce se zrníčky vápna.“), terminologicky zmatené (str. 81: „Půdorys má vzhled řady sloupových jam a dvou sloupových jam na ni kolmých,...“), slohově či mluvnicky vadné (str. 82: „Orientaci na základě platěnických sídlišť lze předpokládat ve směru severozápad – jihovýchod, která pokračuje mimo zkoumanou plochu směrem na severovýchod.“; opakování celých frází na str. 87-88; s. 93: „Na lokalitě ulice na Slovensku...“; s. 94: „Výzkumem byla odkryta část sídliště, která odhaluje pouze velmi roztržštěný obraz na celou situaci.“) nebo přímo nesmyslné (např. str. 9: „Vzhledem k tomu, že tato práce je psána po záchranném výzkumu při stavbě tohoto obchvatu, vyplývá, že sídliště, jehož část je zpracovávána, bylo poměrně rozlehlé.“). Bohužel jde opět o případy, na něž byla autorka upozorněna v připomínkách, ale k nápravě nedošlo. Časté jsou překlepy a drobné jazykové chyby, situace je táž (např. v katalogu kap. 5.1 zkratka ZTV je všude chybně „ZVT“ – autorka po upozornění opravila pouze první výskyt v 1. hesle, nikoli však ostatní případy).

Klíčových slov je málo, nejsou dostatečně a vhodně zvolena, jsou v nich chyby (v českých slangové „halštat“ místo doba halštatská, v anglických „Lusitanian“ místo „Lusatian“ a „Hallstatt“ místo „Early Iron Age“ nebo „Hallstatt Period“, což je pro uživatele anglické verze systému zavádějící).

Ad 6)

Obrazová příloha je v dobré kvalitě technické i výtvarné. Výběr z terénní dokumentace je reprezentativní. Autorčiny vlastní fotografie z lokality jsou výstižné a nepostrádají estetické kvality. Provedení map a plánů je čisté, vzhledem k velikosti podkladů však měla být vložena pouze jedna na stránku – kvůli přehlednosti i kvůli objemu dat (obrázek i ve formátu PDF nabíhá zpomaleně). Obecně se totiž zdá, že technickým nedopatřením došlo ke sloučení původně plánovaných dvou stran tiskového formátu A4 na jednu. Dále např. u objektu 18/2013 je patrné, jak je na každém plánu jinak velký. Mapa 21 měla být řazena hned k ostatním mapám (za obr. 12). Popisky jsou správné, obsahují odkazy na zdroj a autorství (u podkladů z MOH RK měla být uvedena také instituce, ne pouze fyzické autorství).

Ad 7)

Práce byla zadána v listopadu 2021. Studentka v průběhu studia preferovala široké zahraniční zkušenosti a ke zpracování proto přistoupila až v závěru 5. semestru. Poté se práci aktivně věnovala a pravidelně konzultovala s vedoucí práce i s konzultantkou-vedoucí výzkumu, opatřila si doporučenou literaturu a iniciativně samostatně vyhledala další publikace. Nedostatky v práci tedy nejsou způsobeny nedbalostí v průběhu jejího zpracování, nýbrž spíše předchozím podceněním dlouhodobé všeobecné oborové přípravy. To také vícekrát vedlo k neporozumění informacím, připomínkám a náležitostem zadaných úkolů, ačkoli snaha nechyběla.

Podpis autora posudku.

